

“อดีตผ่านไปแล้ว เรียนรู้จากมัน อนาคตยังไม่ถึง อย่าคาดหวังจนเกินไป ปัจจุบันต่างหากอยู่ตรงนี้ ทำวันนี้ให้ดีที่สุด อนาคตก็ยังมีหวัง”

นพ. ทวีศักดิ์ โชติวัฒนพงษ์
อุปนายกสมาคมศัลยแพทย์ทรวงอกแห่งประเทศไทย
ประธานมูลนิธิรักษหัวใจ

แรงบันดาลใจในการเลือกเรียน แพทย์ โดยเฉพาะสาขาศัลยแพทย์ ทรวงอก

ผมจบมัธยมจากเตรียมอุดม สายวิทย์ ทางเลือกไม่วิทยาศาสตร์แพทย์ แต่แรงบันดาลใจผมมาจากก่อนหน้านั้น ผมเคยเห็นเด็กร้องไห้เพราะพ่อเป็นโรคหัวใจเสียชีวิต โดยหมอที่รักษาเดินมาบอกว่า พ่อหนูหนักมากเลย เราทำทุกอย่างแล้วเราช่วยไม่ได้ เด็กถามกลับว่าทำไมหมอช่วยไม่ได้ มันสะเทือนใจผมในตอนนั้นมาก ผมเลยรู้สึกอยากและเลือกเรียนหมอในตอนนั้น

พอสอบแพทย์ติดที่มหิดล ผมเลือกเรียนที่รามฯ โดยเวลาเรียนสไตล์ผมเข้าฟังเลกเชอร์ แต่ไม่เคยจด จดเฉพาะอาจารย์พูดเรื่องอะไร อาจารย์คิดอย่างไร ผมชอบคิดตาม ด้วยกระบวนการนี้ทำให้ผมค่อนข้างจะนอกคอก หนังสือหนังหาไม่ค่อยมี มีแต่สมุดว่าวันนี้เรียนอะไร พอจบแล้วผมก็เข้าห้องสมุดไปเปิดอ่านเอง จบมาผมก็ไปได้อินเตอร์นติเด้นที่ รพ.เลิดสิน ไปฝึกและทำทุกอย่างที่ผมสามารถทำได้ อาจารย์รักผมมาก

พอถึงตอนเรียนต่อ ผมเลือกเรียนศัลยกรรม เพราะเห็นคนไข้ป่วยมาผ่าตัดแล้วหายเลย ดีไม่ดีก็รู้จักเลยไม่ยึดเยื้อ ตอนนั้นมีศัลยทรวงอก ที่สถาบันโรคทรวงอกว่าง อาจารย์ที่ รพ.เลิดสิน ท่านก็แนะนำ

Expert Focus เป็นคอลัมน์จากการสัมภาษณ์ทัศนคติ มุมมอง แบบแผนการดำเนินชีวิตของแพทย์ต้นแบบในสาขา โดยมุ่งหวังให้เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย สำหรับแพทย์รุ่นใหม่ในการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ แพทย์ท่านใดสนใจเสนอชื่อ สามารถติดต่อแจ้งชื่อได้ที่เจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการ ตามรายละเอียดหน้าสารบัญ

ให้ผมมา หลังจากนั้นได้เรียนต่อทางด้านศัลยกรรมที่รพ.ราชวิถี เป็นเวลา 3 ปี ภายใต้การนำของอาจารย์พันธุ์พิษณุ สาครพันธุ์ ท่านเป็นอาจารย์ที่เข้มงวด ท่านเป็นผู้บุกเบิกคนหนึ่งของการผ่าตัดหัวใจ หลอดเลือด ปอด แล้วกลับมาอยู่สถาบันโรคทรวงอก ภายใต้การนำของอาจารย์ธาดา ชากร อาจารย์อารักษ์ ประปักษ์ขาม และอาจารย์ประดิษฐ์ชัย ชัยเสรี

สิ่งที่ภูมิใจมากที่สุด

ความภูมิใจเรื่องแรกเลยอยู่ในช่วงเรียน คือตอนสอบแพทย์ผมรู้สึกว่าจะใช้เลยและตอนเรียนจบ ช่วงนั้นมันมีเรื่องวุ่นๆ จนผมเกือบจะไม่ได้มาเป็นแพทย์ พอจบได้ผมภูมิใจมาก พ่อแม่ก็ชื่นชม

ความภูมิใจเรื่องที่สอง ตอนนั้นผมเป็นหมอผ่าตัด ที่สถาบันโรคทรวงอก มีโทรศัพท์ส่วนตัวมาจากหมอโรคหัวใจว่า มีคนไข้หนักมาก เป็นเส้นเลือดหัวใจตีบจะสู้ไหม คนไข้รายนี้ไม่ใช่คนไข้ รพ. ผมบอกว่า ถ้าคุณทำให้คนไข้สเตเบิลผมสู้ได้ นี่เป็นเรื่องทีมเวิร์ค ผมได้ผ่าตัดตอน 2 ทุ่ม เสร็จตี 3 คนไข้อยู่ในไอซียู 2 วัน ตื่นขึ้นมาดีเลย ผมยังจำได้ คนไข้เริ่มดี ความรู้สึกที่เคยเจอเด็กคนที่พ่อเสียชีวิตได้ย้อนกลับ ผมเดินไปที่ญาติเขาเลย แล้วบอกว่าพ่อคุณแยเลย แต่เราช่วยได้ นี่เป็นสิ่งที่ภูมิใจมาก ลูกเขาเกือบจะกราบเท้าเลย เพราะยังเรียนไม่จบซักคน

นอกนั้นจะเป็นความภูมิใจที่เราทำให้หน่วยงาน สมาคม และประเทศชาติ อย่างเช่น ผมทำโครงการ Train the Trainer หาลูกศิษย์ลูกหาที่หน่วยก้านดีไปสอน กระจายความเจริญไปยังชนบท กระจายเซ็นเตอร์ 1 รพ. สามารถรับผิดชอบคนไข้ ภายในรัศมี 300 กม. คนไข้พอมามากเดือดร้อนมาก หน้าที่ผมจะออกไปช่วยเขามากขึ้น สำหรับต่างประเทศก็มีความภูมิใจทางด้านการผ่าตัดหัวใจ เขาขอให้เราไปช่วยเยอะ เรามีส่วนสร้างแบบนี้ให้มาเลเซีย 5 ที่ อินโด 2 ที่ เวียดนาม 1 ที่ จีน 10 ที่ อินเดีย 10 ที่

ในด้านอื่น ๆ ก็มีการก่อตั้งมูลนิธิรักษหัวใจ โดยระดมเงินทุนจากผู้มีจิตศรัทธา และผมก็มีคนมาช่วย นี่เป็นความภูมิใจมาก ๆ ว่าสิ่งที่เราคิดมีผลระยะยาว เพราะคนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เราได้เริ่มผ่าตัดโดยนำคนไข้ที่รอการผ่าตัดนาน ๆ มาทำนอกเวลา ช่วยเขาฟรี เมื่อผ่าตัดเสร็จก็เข้าระบบ เป็นการผ่าตัดถวายในหลวง ปีแรก 84 ราย ปีที่ 2 100 ราย ปีที่ 3 101 ราย ปีที่ 4 101 ราย

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ

เรื่องแรก “ทำในสิ่งที่รัก รักในสิ่งที่ทำ” ถ้าทำในสิ่งที่รัก คุณจะมีความสุข อย่างผมเป็นหมอใครก็ว่ายาก แต่พอรักในสิ่งที่ทำ รักอย่างเต็มตัว รักใจจดใจจ่อ รักที่จะแก้ปัญหา รักที่จะค้นคว้า รักที่จะผลักดันให้ดีขึ้น รักที่จะทำทุก ๆ วัน รักที่จะขยายวงทุก ๆ วัน มันเป็นเรื่องที่ง่ายมาก อย่างผมผ่าคนไข้คนนี้มีปัญหา ผมไม่ท้อ ผมต้องคิดว่ามันคืออะไร หาปัญหา หาต้นตอ แก้ปัญหา พัฒนาตัวเอง สร้างทีมเวิร์ค กระตุ้นคน หาความช่วยเหลือ สารพัดที่เราจะทำ ไม่ใช่แค่วัน เป็นเดือนเป็นปี ตลอดชีวิตของเรา

เรื่องสอง “รักที่จะพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง” นอกจากการรักลูกศิษย์ โดยไม่หวังผลตอบแทนแล้ว การรักที่จะพัฒนาตัวเองเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับผม การสอนมาก จะยิ่งต้องเรียนมาก จะยิ่งเก่งมากยิ่งขึ้นให้ได้ การที่เราสอนเราก็ต้องคิดแล้วว่าเราจะพูดอะไร สอนไปเขาก็เอาวิชาเราไปทำ สอนดีก็โอเคสอนไม่ดีก็มีปัญหา เราก็ต้องคิดใหม่ว่า มันยังไม่สมบูรณ์ มานั่งค้นคว้าคิดใหม่ เราถึงเก่งขึ้นเรื่อย ๆ อย่างผมผ่าตัดเยอะมาก องค์ความรู้ของผมที่เคยคิดว่าดี มันถูกท้าทายตลอด หลายอย่างที่เราคิดว่าเรารู้ยังแก้ไม่ได้ แสดงว่าเรายังไม่สมบูรณ์ เราก็คิดใหม่ แก้ใหม่ก็สำเร็จ หลาย ๆ ครั้งเพื่อนจากต่างประเทศมาเรียนแล้วถาม ปัญหาที่ครั้งที่แล้วคุณไม่ทำอย่างนี้ คุณเปลี่ยนวิธีอีกแล้ว ผมก็อธิบายเพราะเราเรียนรู้มากขึ้น บอกอย่างนี้ต้องมาทุก 2 ปี

กว่าจะถึงวันที่ประสบความสำเร็จ เจออุปสรรคอะไรบ้าง แล้วเอาชนะอย่างไร

อุปสรรคทั่ว ๆ ไปก็แก้ไปตามเหตุ เช่น ไม่มีตั้งค์ที่จะเรียน ก็ไปทำงานมาก่อน ไม่มีเงินก็หาเงิน อย่างผมเลือกเป็นโอเปอเรเตอร์ ผมได้เงินบ้างและมีเวลาได้อ่านหนังสือ ผมก็ยังเป็นนักศึกษาแพทย์ ยังไม่ได้ออกจากทิศทางที่เป็นเป้าหมายในชีวิต แต่มีบางอุปสรรคที่แก้ยากหน่อย เช่น ความละโมภ

การหลงทางตามคำสรรเสริญ เยินยอ อาชีพแพทย์มันมีโอกาสนี้จะทำให้หลาย ๆ คนหลงเข้าไปตรงนั้น ต้องหาทางปรับให้มันพอดี

ถ้าย้อนเวลากลับไปแก้ไขได้ อยากกลับไปทำอะไรในตอนที่สุด

ผมไม่เคยคิดกลับไปแก้ไขอะไรในอดีต ทุกสิ่งเกิดมาล้วนมีสาเหตุ มันมีเหตุผลที่ต้องเป็นในชีวิตเรา บางครั้งรู้สึกว่ามันพลาดใหญ่มาก แยะเลย แต่ถ้าไม่มีพลาดในครั้งนั้น ก็จะไม่มีวันนี้ เพราะพลาดครั้งนั้น มันสอนเราบางอย่าง ให้เข้าใจบางอย่าง ให้เปลี่ยนแปลงบางอย่าง ผากเตือนเราบางอย่าง เพื่อมาเป็นเราวันนี้ มันเป็นทัศนคติ ต่อปัญหา ต่อสิ่งที่ไม่พร้อม ถ้าเรามองให้ถูก เรามองก็จะกลายเป็นเรื่องบวก

ใครคือบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต หรือการทำงาน

คนแรกคือ แม่ เป็นคนจีนโพ้นทะเล ไม่มีความรู้ทางด้านปริญญาเลย แต่เลี้ยงลูกดีมาก รักลูกมาก อดทนมาก ขยันมาก ดูเหมือนเป็นผู้หญิงธรรมดาอ่อนแอ แต่จริง ๆ เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวมาก อย่างตอนผมเป็นเด็ก ซนมาก ฉลาด เก่ง ช่วงหนึ่งเหมือนเด็กทั่วไป ชอบเล่น ชอบตี เกเร เริ่มมีเล่นการพนันเล็ก ๆ ท่านเรียกผมว่า ตี ตีไม่รักแม่หรือ รักอะไร ถ้าแม่ตาย แล้วตีจะอยู่อย่างไร ไปเล่นการพนัน ตีกันแล้วจะเรียนดี มีความรู้ เป็นคนดีได้อย่างไร จะรับผิดชอบตัวเองและครอบครัวได้อย่างไร ถ้าแม่ตายแล้วจะทำอย่างไร แล้วแก้เรื่องให้ผมร้องไห้มาเลย เรานี้มันเลวขนาดนี้ แม่มานั่งร้องไห้กับเรา ผมเลิกหมดเลย เพื่อพ่อแม่ ไม่อย่างนั้นผมเกเร เพราะเก่งหมดทุกอย่างแต่ใช้ในทางที่ผิด แม่จึงเป็นหลักในใจ

หรือตอนที่พ่อทำการค้ามีปัญหา แม่บอกตัวเองเป็นแม่ไก่ ลูกต้องอยู่ได้ปีก ไม่มีใครเอาลูกไปจากเขาได้ถ้าเขาไม่ตาย บ้านถึงอยู่ได้ ช่วงสั้น ๆ แค่นั้นทำให้เราถึงรู้ว่า คนที่เข้มแข็งจริง ๆ ต้องดูตอนเกิดเรื่อง แม่ผมเป็นคนจุดประกายที่ทำให้ผมหนักเอาเบาสู้ ท่านเย็บปัก ถักผ้า ซุนผ้า เก็บเงินได้เป็นหมื่น ๆ ใน

ยุค 50 ปีที่แล้ว ลูกได้กินกันตลอด ถึงผ้าที่ใส่จะเก่าก็ไม่เป็นไร แต่ต้องสะอาด ท่านสอนให้เราช่วยเหลือตัวเอง ผมเป็นหมอฟ้าตัดได้ เพราะแม่อย่างกระดุมหลุด ผมต้องเย็บเอง เสื้อขาดต้องปะเอง อะไรทำเองหมด ผมถึงฝึก skill ของนี้ว่าเป็นสมาธิเกิดจากการเย็บผ้า

พ่อ สุขยอดในเรื่องวิชชี่ ผมได้จากพ่อมาก เรื่องการมองอนาคต พ่อเรียนเอง มีความรู้มาก ท่านเก่งมาก ๆ เพียงแต่ไม่มีเส้น ท่านมีปัญหาสุขภาพ เวลามองอะไรจะกินไปประมาณ 5 ซีก ไกลมาก ท่านซื้อริงโครโฟนภาษาอังกฤษมาให้ลูกอ่าน ท่านว่าอีกหน่อยภาษาอังกฤษจะต้องเก่ง การคิด การติดต่อ การค้า แกเรียนเองอ่านเองหมด พ่อแม่เป็นหลักของผมที่ทำให้ผมมีเรื่องความมุ่งมั่น ความอ่อนโยนแต่มีวิชชี่

ครูที่เป็นต้นแบบมีหลายท่าน แต่ละท่านมีจุดเด่นที่ไม่เหมือนกัน บางคนใจกล้า บางคนหัวทันสมัย บางคนอ่อนน้อมถ่อมตน บางคนประณีต ผมตั้งมาหมด ผมถึงเป็นผม คือการที่เป็นศัลยแพทย์ที่ดีในแง่รักษาคอนไซ้ เราต้องมีคุณสมบัติหลายเรื่อง มันต้องมีหลายมิติในชีวิต ไม่ใช่เรื่องของความรู้อย่างเดียว ไม่ใช่เรื่อง skill อย่างเดียว ไม่ใช่การพูดอย่างเดียว บางครั้งเราต้องมีทักษะหมด ซึ่งผมโชคดีที่มีครูเยอะมาก ผมตั้งเอาบรรดาครูบาอาจารย์ไม่เฉพาะในประเทศมีต่างประเทศด้วย ที่ผมตั้งมาเป็นแบบอย่างอยู่ในตัว

คติและหลักการที่ยึดถือปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต

อดีตผ่านไปแล้ว เรียนรู้กับมัน อนาคตยังมาไม่ถึง อย่าไปคาดหวังจนเกินไป มันเปลี่ยนแปลงได้ ปัจจุบันต่างหากอยู่ตรงนี้ ทำให้ตีวันนี้อนาคตก็ยังมีความหวัง ตั้งคำพูดของมหาตมะ คานธี “อยู่เหมือนจะตายในวันพรุ่งนี้ เรียนให้เหมือนจะอยู่ชั่วนิรันดร์” เพราะถ้าเราคิดว่าเราจะอยู่อาจจะตายในวันพรุ่งนี้ คือทำวันนี้ให้ดีที่สุด ทุกครั้ง ทุกเคส ทุกเรื่องให้ดีที่สุด พรุ่งนี้อาจจะไม่ได้ทำแล้ว เรียนเหมือนกับไม่มีวันตาย เพราะจะได้เรียนทุกวัน ทุกเคส เพื่อครั้งหน้าจะได้ดีขึ้น

มองการแพทย์ของเมืองไทยว่าอย่างไร ทิศทางในอนาคตเป็นอย่างไร

ในปัจจุบันผมเห็นคนเข้ามาเรียนแพทย์มากขึ้น นั่นหมายถึง เราจะมีคนกระจายไปต่างจังหวัดมากขึ้น แต่ผมเป็นห่วงเกี่ยวกับเรื่องทิศทาง ส่วนใหญ่คนของเรายังติดกับเมืองนอก ติดตำรา ติดโซเซียลมีเดีย ชาวในคอมพิวเตอร์ เราจะเชื่อเทรนอย่างนั้น อย่างเราไปเทรนในอเมริกา เขาออกไคต์ไลน์ เราต้องตามไคต์ไลน์ของเขา ผมไม่ได้บอกว่าอันนั้นไม่ดี แต่การเชื่อ 100% นั้นไม่ดี เราเพียงต้องไปรับรู้แนวโน้ม ว่าทำไมเขาต้องคิดอย่างนั้น แต่เราไม่จำเป็นต้องตามเขา เนื่องจากมีหลายปัจจัยในบ้านเรา ทั้งคนไข้ สถานการณ์การเรียนการสอน สาธารณสุข เราต้องมาปรับเปลี่ยน นี่คือ สิ่งหนึ่งที่จะต้องใส่ใจ

อันที่สอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของทางตะวันตกเพิ่มมากขึ้น แต่มันไม่ได้ดีทุกประการ ไม่ได้ดีทุกอย่าง และเราจำเป็นจะต้องประเมิน เสมอว่านำมาใช้ในระดับไหน ในจังหวัดไหน เราไม่ได้ละเลยความก้าวหน้าเทคโนโลยี แต่ไม่ได้รับมาทั้งดุ้น ให้คำนึงถึงตัวตนของเราเองด้วย ขอให้ได้เหมาะกับเงินที่เรามี เหมาะกับเทคโนโลยี นี่เป็นเรื่องใหญ่ที่เราต้องคิด เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง

ข้อแนะนำให้แพทย์รุ่นใหม่ว่าจะสำเร็จต้องทำอย่างไร

ข้อแรก ให้ทำในสิ่งที่รัก รักในสิ่งที่ทำ อยู่กับวันนี้อย่าติดกับเมื่อวาน เมื่อวานผ่านไปแล้ว

ข้อสอง อย่ากลัวความล้มเหลว ถ้าอยากสำเร็จจริง ๆ แล้วสำเร็จกับล้มเหลว เป็นเพื่อนกัน ขาดอันใดอันหนึ่งจะไม่มีการพัฒนา มันจะหยุดนิ่ง อย่างเราทำอะไรบางอย่างไม่สำเร็จ ล้มเหลว ถ้าเราจะสู้ ก็เริ่มศึกษาว่าทำไมล้มเหลว พอเราเข้าใจ มันก็สำเร็จ ความล้มเหลววันนี้คือ ปฐมบทของความสำเร็จในวันพรุ่งนี้ ความสำเร็จในวันพรุ่งนี้ก็อาจเป็นปฐมบทของความล้มเหลวในวันถัดไป

ข้อสาม ต้องศึกษาต่อเนื่อง ปรินญาเป็นแค่ใบเบิกทางเท่านั้น เราต้องปรับวิธีคิดกับใจให้ทำต่อเนื่อง อย่างการไปเมืองนอกสำหรับผม ได้มา 3 อย่าง หนึ่ง บอกว่าเรายังไม่รู้อะไรแล้วเห็นของใหม่ วิธีคิดใหม่ เครื่องมือใหม่ สอง ไปให้รู้ว่ากี่พอ ๆ กัน ไม่ใช่เราอ่อนด้อยกว่าเขาทุกอย่าง สาม อันนี้สำคัญ บางอย่างเราดีกว่าเขา เราต้องมั่นใจและภูมิใจ

สำหรับแพทยศาสตร์ล้วยทรวงอก อันดับแรกสุดต้องอยู่กับคนไข้ ต้องอ่อนน้อมถ่อมตน ต้องเป็นนักเรียนน้อยตลอดเวลา คนไข้คือครูที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่ textbook สองการเปิดตาเปิดใจ รับสิ่งใหม่ ต้องมีหลักการที่มั่นคง พลิกแพลงในเรื่องยุทธวิธี และทางปฏิบัติ การทำงานต้องยืนหยัดทำทุกวัน ไม่ใช่วันใดวันหนึ่งจึงจะประสบความสำเร็จ บางครั้งอาจจะมีโอกาสช่วยนิดหน่อย แต่ไม่ใช่สิ่งสำคัญ ถ้าคุณทำอย่างนี้ได้ความสำเร็จก็อยู่แค่นี้เอง **CVM**

เพื่อให้เนื้อหาวิชาการมีความหลากหลาย กองบรรณาธิการใคร่ขอเรียนเชิญ แพทย์ผู้อ่านร่วมส่งบทความเชิงวิชาการในรูปแบบคัดย่อ บทความความทบทวน บทความพิเศษ ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทางการแพทย์ในสาขา โดยพิมพ์ Angsana Size 16 ความยาวไม่เกิน 3 หน้า พร้อมภาพประกอบ ส่งถึงกองบรรณาธิการที่อยู่ตามหน้าสารบัญ ทีมงานจะนำส่งที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาคัดเลือก บทความใดได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ ทางทีมงานจะมีซองรางวัลเพื่อเป็นการขอบคุณ

